

ET EVENTYR FOR ETTERTIDEN

AV NAN BENTZEN SKILLE

I 1998 ble "Familien Moes dukketeater" vist ved to av Sigrid Undset Selskapets møter, og ut av dette vokste idéen om å lage en videoforestilling av Sigrid Undsets eventyrkomedie *Østenfor sol og vestenfor måne*. Våren 2001 ble drømmen realisert, og da SØS foreslo at eventyrprinsessen selv, Märtha Louise, skulle inviteres til den første forestillingen, lå alt tilrette for en premiere med SØS over! Alle de medvirkende var invitert, og Maihaugen laget for anledningen en utstilling av selve dukketeateret i museets vestibyle, hvor Ole Henrik Moe til stor munterhet fortalte prinsessen om teaterets tilblivelse. Prosjektleder Nan Bentzen Skille ønsket velkommen med følgende orientering om arbeidet.

Jens Uwe Korten og Morten Jostad står for regi og teaterinstruksjon på videoproduksjonen.

Foto: Ole A. Flatmark. Tilhører Sigrid Undsets hjem Bjerkebæk.

Fra hun var ganske liten var Sigrid Undset fascinert av teaterlek. Hun hadde to yngre søstre som hun forgyldte barndommen til "med dikt og moro og dukker og komedier og eventyr om hver eneste sten på veien," som hun skriver. På barneværelset var hun både manusforfatter, regissør og instruktør, og hovedrollen spilte hun helst selv. Stykkene varierte med det hun til enhver tid leste: det kunne handle om sjørøvere på tokt i Vestindien når hun leste om midshipman

Easy, det kunne være tåredryppende kjærlighetstragedier med hjerte og smerte når hun hadde lånt noe romantisk kliss av hushjelpen. Eller action med troll som sprakk og prinsesser som ingen kunne målbinde, når hun hadde eventyrboka liggende på nattbordet.

Som barn laget Sigrid Undset også miniatyrteater i forskjellige størrelser; noen av fyrstikkesker - med bittesmå kulisser og figurer som hun selv tegnet og klippet ut.

Så kom de travle årene med kontorarbeid, ekteskap, barn og bokproduksjon, og lite tid til lek av noe slag. I 1919 flyttet hun til Lillehammer og tok fatt på de store middelalder-romanene.

Louise og Eilif Moe, som var hennes naboer og venner, underholdt høsten 1926 sine egne og sine venners barn med et lite ferdigkjøpt utklippsteater. Sigrid Undset fikk se en av disse forestillingene og den gamle teaterinteressen blusset øyeblikkelig opp. Hun ble så begeistret at hun skrev en komedie basert på eventyrene *Østenfor sol og vestenfor måne* og *Kvitebjørn kong Valemon*, og da Eilif Moe hadde lest manuskriptet skjønnte han at her måtte det en bedre scene til.

Med hjelp av kunstnervennene Alf Lundeby, Einar Fagstad og Lars Jorde ble et nytt og større teater skapt. Reidar Brøgger satte musikk til, og forestillingen ble et eventyr i seg selv og en kulturbegivenhet, både den gang og for generasjoner av Lillehamringer siden.

Urpremieren fant sted på Ole Henrik Moes 7-årsdag den 11. januar 1927.

Senere skrev Sigrid Undset et nytt eventyrstykke, *Kongsdøtrene i berget det blå*, med vandretepper som både gikk horisontalt og vertikalt. Da venneflokkens barn etterhvert ble voksne, havnet teateret på loftet.

Søskenparet Anne Stine Ingstad og Ole Henrik Moe ga "Familien Moes dukketeater" til De Sandvigske Samlinger i 1982, men da var det blitt så gammelt og skjørt at det ikke tålte særlig mer slitasje. Sigrid Undset Selskapet fikk låne dette klenodiet i 1998. Da viste vi et par scener, og Ole Henrik Moe spilte Brøggers klavermusikk og fortalte om hvordan teateret hadde blitt til. Det var meget en meget vellykket aften, eller

En glad prosjektleder ved utstillingen i Maihaugens vestibyle. Foto: Truls Strand.

som en av tilskuerne uttrykte det etter forestillingen: "Det er mange år siden jeg har hatt en slik lykkefølelse som det jeg har opplevd i kveld". Spørsmålet var hvordan vi skulle klare å formidle denne gleden til flere, uten å slite ut dukketeateret.

Da var det ideen om å lage en videoforestilling meldte seg. Aschehoug forlag ga sin tillatelse til å bruke manuskriptet vederlagsfritt, og etter en del strev med å skaffe penger, kom vi i gang. Jens Uwe Korten ved fjernsynsutdanningen på Høyskolen hyrte sine beste studenter, Morten Jostad aktiviserte halve Lillehammer Amatørteater, familien Thommessen stilte opp i tre generasjoner, og Ole Henrik Moe satte seg ved flygelet – 70 år etter at han spilte musikken ved en forestilling for første gang. Den gang var han 10 år.

Vi vurderte først å lage en forkortet barne-TV-versjon, men valgte å produsere en video av hele forestillingen fra A til Å. Og vi valgte å bruke samme utgangspunkt som i det opprinnelige prosjektet, med glade amatører på de fleste postene, og dyktige fagfolk i nøkkelrollene. Nå kan teateret med alt det nydelige tilbehøret trygt stilles ut, og videoen kan vises ved siden av. Det håper vi mange kommer til å få glede av.

HKH Prinsesse Märtha Louise var tilstede på den første visningen av videoforestillingen, og fikk en avlevering av Sigrid Undsets porselensplante fra SUS da hun etterpå besøkte Bjerkebæk.

Foto: Ingrid Braastad.

**SIGRID UNDSET
SELSKAPET**